

Oponentský posudek diplomové práce

Název práce: Srovnání Platónova a Aristotelova pojetí etiky ctnosti

Autor práce: Monika Tischlerová

Obor studia: Filosofie

Posudek vypracoval: Lukáš Novák, Ph.D.

Datum: 12. 5. 2014

V předložené diplomové práci si autorka klade za cíl porovnat Platónovo a Aristotelovo pojetí etiky ctnosti. Za tímto účelem se autorka pokouší o analýzu Platónovy *Ústavy* a Aristotelovy *Etiky Nikomachovy*, přičemž příležitostně přejímá informace ze sekundární literatury.

Naplnění vytčeného cíle však bohužel nelze pokládat za příliš zdařilé, a to z následujících důvodů:

1) Ačkoliv se autorka pokouší o detailnější rozbor obou zmíněných děl, výklad kluže po povrchu a zřídka kdy přesáhne úroveň obecně známých klišé o obou autorech. Autorce chybí schopnost zaujmout nějaký vlastní systematický přístup a podle něj strukturovat své zkoumání zvolených textů; neklade interpretovaným autorům vlastní otázky, ale místo toho se nechává vést texty samotnými, takže většina její práce má charakter referátu o tom, co píše Platón, resp. Aristotelés (nebo co o tom říká zvolená sekundární literatura).

2) V práci téměř chybí nějaká práce s pojmy, schopnost zobecnění, odstupů. Čtenář by například očekával, že autorka např. vyloží, co je to etika ctnosti, jak se liší od jiných etik, a poté nějakou analýzou Platónových a Aristotelových textů ukáže, zda a v jakém smyslu lze jejich etiky chápat jako etiky ctnosti. Ničeho takového se však nedočkáme – místo toho se autorka utápí v konkrétnostech v rámci referátu o tom, jak Platón a Aristotelés vykládají o jednotlivých ctnostech. Ba co hůř: dokonce i samotný pojem ctnosti zůstává zcela vágní. Místo aby se autorka pokusila na samotných primárních textech doložit, jak přesně chápe pojem ctnosti Platón a jak Aristotelés, v kratičké pasáži (cca. půl stránky, str. 9–10) věnované tomuto pojmu pouze zopakuje notoricky známá obecná fakta či klišé na základě dvou či tří položek přehledové sekundární literatury – a přitom jde o hlavní téma její práce!

3) Neblahé podezření o nepřilíh hlubokém vhledu autorky do pojednávaného problému se potvrzuje, když narazíme na několik dosti zásadních věcných chyb, které úzce souvisejí s tématem práce a tím prozrazují, jak málo mu autorka vlastně rozumí. Např. na str. 33 autorka prohlásí, že podle Aristotela zvíře nemá duši. Na téže straně (a dále) autorka tvrdí, že podle Aristotela spočívá blaženost ve ctnostech (což opakuje na str. 61). Vztah blaženosti k tzv. „vnějším dobrům“ je u Aristotela samozřejmě komplikovaný a zasluhoval by pečlivou analýzu; rozhodně však nelze tvrdit, že blaženost „spočívá ve ctnostech“. Na str. 34 autorka dále tvrdí, že podle Aristotela má duše „dvě části, rozumnou a nerozumnou“, přičemž „nerozumná část je společná s rostlinami, nazývá se vegetativní...“. To autorku nezarazilo, že výše upřela duši i zvířatům, a nyní ji přisuzuje rostlinám? Na str. 37 autorka přebírá Křížův termín „stavy“ pro to, čemu se v současné české filosofické terminologii všeobecně říká „habitus“, a zjevně si nevadí jeho významem, když píše, že stavy jsou „to, jak se chováme, když jsme v citu“. Bez vyjasněného pojmu „habitu“ ovšem není divu, že není schopna přesně vypracovat pojem ctnosti.

4) Autorka pracuje se sekundární literaturou pouze jako se zdrojem informací, jako s materiálem využitelným ke kompilaci. Zcela chybí kritický přístup, zkoumání rozdílů v názorech různých interpretů, nemluvě o hodnocení jejich argumentů atd. Velká část sekundární literatury má navíc povahu obecných přehledů, úvodů, učebnic apod., na něž se autorka odvolává často i v bodech pro její téma zásadních (např. pozn. 82 a 83). Drtivá většina použité literatury je v češtině či slovenštině. Vzhledem k tomu nemůže být řeči o tom, že by se autorce zdařilo pozdvihnout se na úroveň současného stavu bádání, tím méně k němu nějak přispět.

Celkově je proto třeba říci, že předložená práce je slabá: zvolené téma se nepodařilo zpracovat na náležité úrovni obecnosti a rozpadlo se autorce ve výčet konkrétních jednotlivostí. Autorce se sice podařilo identifikovat mnohé dílčí konkrétní rozdíly mezi Platónovu a Aristotelovou koncepcí (což ovšem není zase tak těžké), celkové porovnání Aristotelovy a Platónovy koncepce ctnosti a etiky ctnosti však v této obecnosti provedeno nebylo. Autorčina zjištění jsou navíc celkem málo objevná – což souvisí s tím, že autorka především svedla (bohužel ne vždy vítězný) zápas o to, aby pochopila a srozumitelně vyložila o Platónově a Aristotelově etice to elementární – na víc zřejmě nezbyly síly. Podstatně hůře přitom, jak vysvítá z výše řečeného, dopadl výklad o Aristotelovi – mimo jiné pravděpodobně z toho důvodu, že autorka byla odkázána na problematický a těžko srozumitelný Křížův překlad, který nedokázala korigovat nějakým standardním překladem německým nebo anglickým. Alespoň to bych ovšem na úrovni diplomové práce očekával, když už autor není schopen pracovat se svými centrálními texty v originálním jazyce.

Pokud jde o formální stránku, ta je celkem dobře zvládnuta; pouze stylistická úroveň poněkud pokulhává – v práci se ve značném počtu vyskytují neobratné formulace, autorka upadá do hovorového stylu, užívá klišé apod.

Vzhledem ke všem zmíněným nedostatkům práce nemohu navrhnout lepší známku než *dobře*.

Lukáš Novák, Ph.D.